ÄITI

KIRJ. MAKSIM GORKIJ
Suom. Hanna Kunnas.

(Jatk.)

Pavel ei ollut kuullut hänen puhettaan. Astellen hitaasti painetuin päin edestakaisin huoneessa, virkkoi hän miettivästi ja epätoivoisella äänellä: "Andrei ei anna sitä anteeksi itselleen! Siinä on nyt elämä, äiti. Näette mihin asemaan ihmiset ovat pakotetut toisiaan kohtaan. Ette haluaisi, mutta teidän täytyy lyödä! Ja ketä? Sellaista avutonta olentoa, joka on vielä enemmän surkuteltava sentähden, että hän on typerä. Poliisi, santarmit, sissit — ovat kaikki vihollisiamme ja kultenkin ovat he samanlaista väkeä kuin mekin; heidän verensä on imetty heistä samalla tavalla kuin meidän, eikä heitä pidetä enemmän ihmisinä kuin meitäkään. Niin on asia. Mutta hallitus on asettanut yhden osan kansaa toista osaa vastaan, sokaisten heidät pelolla, sitoen heidät käsistä ja jaloista, pusertnen heitä, kuivaten heidän verensä, käyttäen toisia heistä kalikoina toisia vastaan. He ovat muuttaneet miehet aseiksi, ruoskiksi ja kiviksi ja kutsuneet sitä sivistykseksi, hallitukseksi.

"Se on rikos, äiti! Hirvittävä rikos, on murhata miljooneja ihmisiä, miljooneja sieluja! Ymmärrättehän — he murhaavat sieluja! Näette eroituksen heidän ja meidän välillä. Andrei murhasi taitamattomuudesta; häntä ilettää, hävettää, hän on kipeä — ja pääasiallisesti häntä inhoittaa! Mutta he murhaavat tuhansia kylmäverisesti, ilman tunnonvaivoja, ilman sääliä, ilman sydämen kouristusta. He tappavat riemulla ja ihastuksella. Ja miksi? He rutistavat jokaisen ja kaikki kuollaiksi oikeastaan sentähden että tuntisivat rakennuksensa ainekset lujiksi ja turvallisiksi, huonekalunsa, hopeansa, kultansa, arvottomat paperinsa — ja kaiken halpa-arvoisen roskan, joka heille vallan antaa kansan ylitse. Ajattele, se ei ole heidän omalle itsellensä, heidän persoonallensa, jonka vuoksi he suojelevat siten itseänsä, murhien ja sielujen tallaamisen avulla — mutta he tekevät sitä varjellaksensa rikkauksiansa, omaisuuttansa. He elvät suojele itseänsä sisältä päin vaan ulkoa päin."

Porstuasta kuului meluavaa kopinaa. Molemmat säpsähtivät ja katsahtivat toisiinsa.

"Jos se on poliisi, joka etsii Andreita —" kuiskasi Pavel.

"Silloin minä en tiedä mitään — en mitään!" kuiskasi äiti vastaan. "Oi jumala!"

Viesti kedoilta.

Ovi avautui hitaasti ja kumartuen kömpi Rjibin esille raskaasti.

Hän oli puettu lyhyeen turkkiin, täynnä tervapilkkuja, pari kintaita pisti esille vyöstä ja päänsä oli peitetty karvaisella luuhkanalla.

"Voitteko hyvin? Ovatko he päästäneet sinut, Pavel, pois vankeudesta? Entäs te, Nilovna, mitenkä te voitte?" hymyili hän leveästi, näyttäen valkoiset hammasrivinsä. Äänensä oli käynyt soinnukkaammaksi, ja partansa oli vallan vesolittunut yltympäri kasvojaan.

Äiti riensi hänen luokseen iloisesti tervehtien, puristaen hänen leveää, mustaa kättänsä ja vetäen nenäänsä väkevää tervan hajua virkkoi: "Mitä, tekö se olette? Kuinka iloinen olen teidät nähdessäni!"

Pavel hymyili ja virkkoi: "Sinä näytät oivalliselta mushikalta*)"

Riisuen hitaasti turkkinsa ja taiuineensa, virkkoi Rjibin: "Niin, minä rupesin mushikaksi jälleen. Sinä muodostut vähitellen herrasmieheksi, ja minä päin vastoin. Niinpä niin!"

"Haluatteko teetä?" kysyi äiti.

*) Mushik—talonpoika.

"Kyllä, aivan halusta, ja otan myös siemauksen viinaa; ja jos annatte minulle jotain syötävää, en myöskään pane vastaan. Olen enemmän kuin iloinen teidät nähdessäni, niin olenkin!"

"No, kuinka huristaa maailma kanssasi, Mihail Ivanovitsh?" kysell Pavel, asettuen istumaan häntä vastapäätä.

"No mitäpäs. Varsin hyvin. Minä majoituin Edilgejeviin. Oletteko koskaan kuulleet Edelgijevistä? Se on aika kyläkunta. Siellä on kahdet markkinat vuosittain ja yli kaksi tuhatta asukasta. Asujamet ovat ilkeätä roistokansaa. Ei heillä ole maita lainkaan. Koko alue on jaettu pieniin neliöihin. Maaperä kehnoa. Sitouduin työhön eräälle verenimijälle talolliselle. Niitä on siellä yhtä runsaasti kuin kärpäsiä raadon ympärillä. Me teemme tervaa ja poltamme hiiliä. Saan neljä kertaa vähemmän palkkaa siellä kuin sain täällä, ja katkon selkäpiitäni kaksi vertaa enemmän. Niinhän se on. Meitä on siellä seitsemän, jotka raadamme samalle verenimijälle. He ovat kaikki nuoria kuin heinät ja kaikki palkkakuntalaisia, paitsi minua. Kaikki osaavat he lukea ja kirjoittaa. Eräs toveri, Jefim, on hurja, äkäinen sielu!"

"Puhutteleteko heitä?" kysyi Pavel luvitettuna.

"En ainakaan tuki suutani. Tiedättehän, että minulla oli kaikki lentolehdet muassani. Minä keräsin ne kaikki tarkasti mukaani täältä — kolmekymmentä neljä eri lajia. Mutta minä kannan kiellettyä kirjallisuutta suurella varovaisuudella raamatun kansien sisällä, joka on pyhän synodin painattama, ja johon on helppo uskoa!" Hän viittasi merkitsevästi Pavelille ja jatkoi: "Mutta siinä kyllin! Olen tullut tänne kirjoja hakemaan. Jefim on täällä myös. Me kuljetamme tervaa; ja me pujahdimme syrjään, voidakseni pistäytyä luonanne. Te tuhitte minut kirjoja täpötäyteen, siiheksi kun Jefim tulee. Hän ei tarvitse tietää Hitan paljon."

"Äiti, virkkoi Pavel, "mene ja hae muutamia kirjoja! He tietävät kyllä minkälaisia antavat. Sano että ne menevät metsäkyliille."

"Kyllä, kyllä! Samovaari on valmis tuossa paikassa ja sitten menen." sitaan että esim. Andrei tekee jotakin selkäni takana ja minut pantaihymyillen. "Sepä hyvä. Meillä on noisit siitä?"

paljon halukkaita lukijoita. Siellä on eräs opettaja, joka herättää heissä lukuhalua. Hän on kelpo mies, sanovat he, vaikka hän kuuluu papistoon. Meillä on myös naisopettaja, joka asuu seitsemän virstaa kylästä loitolla. Mutta he eivät levitä kiellettyä kirjallisuutta; he ovat "laki" ja "järjestys" ihmisiä, jotka ovat täynnä pelkoa. Mutta minä haluan kiellettyä kirjoja, teräviä, hiottuja kirjoja. Minä pujottelen niitä heidän sormiensa lomitse. Kun poliisikomisarius tahi pappi näkee että ne ovat laittomia kirjoja, ajattelevat he että opettajat levittävät niitä. Ja sillä välin olenkin niiden takana."

Pavel nousi ja kävellen edestakaisin, virkkoi moittivasti:

"Me annamme sinulle kirjat, mutta mitä aiot tehdä, ei ole oikein, Mihail Ivanovitsh."

"Miksi ei se olisi oikein?" kysyi Rjibin avaten silmänsä suuriksi hämmästyksestä.

"Sinun itsesi pitäisi vastata siitä, mitä teet. Ei ole oikein, jos järjestää asiat siten, että toiset joutuvat niistä kärsimään, mitä itse olet tehnyt." Pavelin ääni oli kova.

Rjibin katseli maahan pudisti päätänsä ja virkkoi:

"En ymmärrä sinua."

"Jos opettajia epäillään kiellettyjen kirjojen jakajiksi luuletko että heitä ei panna vankeuteen?"

"Mikä omituinen mies sinä olet!" virkkoi Rjibin hymyillen, pyyhkien kättä polvecnsa. "Kuka epäilisi minua, mushikkaa, sellaisista toimista? Mistä lähtee lentokirjat? Valistuneilta, tietysti ja he saavat niistä vastata."

Äiti tunsi ettei Pavel käsittänyt Rjibinää ja hän huomasi kuinka hänen katseensa jo muuttui — joka oli suuttumisen merkki. Sentähden sekaantui hän keskusteluun varovaisella pehmeällä äänellä: "Mihail Ivanovitsh haluaa järjestää kaikki niin, että hän saapi edelleen jatkaa työtään valistuksen eteen, ja että toisten pitää kärsiä siitä rangaistus."

"Aivan niin!" virkkoi Rjibin, pyyhkien partaansa.

"Äiti", kysyi Pavel kuivasti, "otakko tämän selkäni takana ja minut pantaliittoon kin selkäni takana ja minut pantaliikkeeseen, Nilovna?" kysäisi Rjibin siitä syystä vankeuteen, mitä sa-

Mellä äitiä säpsähti, katsoi poikaansa hämillään ja virkkoi, pudistaen päätään kieltävästi: "Mitä, olisiko mahdollista menetellä sillä tavoin toveria kohtaan?"

"Aha! Niin!" venytti Rjibin. "Minä ymmärrän, Pavel." Ja koomillisella liikkeellä äitiä kohti, jatkoi hän: "Tämä on arkaluontoinen asia äiti." Ja kääntyen Pavelin puoleen, lausui hän tuomarin ääntä matkien: "Ajatuksesi tästä asiasta ovat hyvin viherläisiä. Salatussa työssä ei ole mitään kunniaa. Ajattele! Ensinnä he panevat vankeuteen henkilöitä, joilta he löytävät kirjoja, eikä opettajia. Se on numero yksi! Toiseksi, vaikkapa opettajat antavat kansalle ainoastaan laillisia kirjoja lukea, tiedät, että ne sisältävät kiellettyjä asioita yhtä hyvin kuin laittomat kirjat, ne vaan ovat puetut eri kielenmuotoon ;totuudet ovat niissä harvemmat. Tämä on numero kaksi. Haluan sanoa, että opettajat tahtovat samaa kuin minäkin: he vaan kulkevat syrjäteitä, jota vastoin minä kuljen leveää maantietä. Ja kolmanneksi, veli mitä on minulla niiden kanssa tekemistä? Kuinka saatan minä, jalkapatikassa kulkija kehittää ystävyyttä hevosenseljässä ajajan kanssa? Toista mushikkaa kohtaan en mahdollisesti niin menettelisi; mutta nämä, joista toinen on pappi, toinen maatilan omistajan tytär, miksi he tahtovat valistaa kansaa, sitä en ymmärrä. Heidän ihanteensa ovat hallituksen miesten, enkä minä niitä ymmärrä. Mitä itse teen, sen ymmärrän, mutta mihin he pyrkivät, en voi sanoa. Tuhansia vuosia ovat he pysytelleet herrojensa asianajajina ja ovat ryöstäneet ja nylkeneet mushikan nahkan; ja äkkiä heräävät he ja haluavat avata talonpoikain silmät. En ole mies mistään satukirjasta, veli, ja tämä kuuluu aivan sadun tapaiselta. Senpä vuoksi en voi kiinnittää huomiotani heihin. Herrojen keinot tuntuvat minusta vierailta." (Jatk.)

LASTEN JOULU 1922

ON VALMIS

on julkaisu, joka sisältönsä puolesta vie voiton kaikista edeltäjistään.

LASTEN JOULUN sisällöstä voidaan mainita seuraavaa:

JUTELMA JOULULAHJOISTA — R. Pesola. LAPSEN SUUSTA — Wm. Lahtinen. PIKKU ANNIN PERINTÖ — Mary North. KUOLLA PAREMPI KUIN KUNINGASTA KUMARTAA — Selma-täti. KOKEMUKSEN KOULUUTTAMA — Selma-täti. PEDRON YSTÄVÄ. MUISTATKO — W. M. Mattson. KODITTOMIEN KOKOUS (Kuvaelma) — Helmi Mattson. Runoja: ÄIDIN TOIVO, NUORET VOIMAT, NUORTEN VALA. Kuvia on runsaasti. Lasten mielenosoitus Tukholmassa työttömyyden vuoksi, y. m. KUN ÄITI ON TYÖSSÄ (Kuvitettuna) — Anna Kauppinen. PELLAVATYÖSSÄ (Jaululeikkeineen, nuotteineen ja ohjeineen.

LASTEN JOULU maksaa 20 senttiä Yhdysvalloissa ja 25 senttiä Canadassa.

Kehoitamme asiamiesten ja Ihanneliittojen pitämään huolen, että jokaisen suomenkieltä puhuvan lapsen joulukirjallisuuden mukana on myös LASTEN JOULU.

Tehkää tilauksenne allaolevalla tilauslipulla.

TOVERIN KONTTORI, Box 99, Astoria, Oregon.

Allekirjottanut tilaa.....kpl. LASTEN JOULUA 1922. Rahaa seuraa mukana $.....

Nimi.....

Osote.....

.....

Työläisäiti, jolle olet hankkinut lapsellesi "Lasten Joulun"?